

2. Maďarsko

- **Transformační recesi doprovázel růst vnitřní a vnější nerovnováhy**

Počátek transformace byl ve znamení pokračujících reforem z předchozích období. Pro Maďarsko byla již před rokem 1989 charakteristická existence soukromého sektoru a postupná deregulace cen, které byly z velké části tvořeny tržním způsobem. Maďarská ekonomika netrpěla takovými strukturálními deformacemi jako ostatní transformující se země. Maďarsko ale zdědilo z předchozích let dvojitý deficit, a to státního rozpočtu a obchodní bilance.

Hospodářský pokles byl z větší části způsoben rozpadem zahraničních trhů, jak tomu bylo i u ostatních zemí. Krize odbytu se přelila do značného poklesu investic. V Maďarsku se nepodařilo zadržet růst mezd, což se projevilo ve vysoké inflaci. Pokles kupní síly (reálných mezd) nebyl tak vysoký jako u Polska. Díky vyšším jednotkovým nákladům ztrácelo maďarské zboží na konkurenceschopnosti.

Tab. č. 8 Základní makroekonomické ukazatele v % (1990-1993)

Ukazatel	1990	1991	1992	1993
Reálný HDP, v %, r/r	-3,5	-11,9	-3,1	-0,6
Inflace (CPI), v %, r/r	28,9	35,0	23,0	22,5
Míra nezaměstnanosti	1,9	7,4	7,4	12,1
Veřejné rozpočty (% HDP)	0,8	-2,1	-6,8	-5,6
BU platební bilance (% HDP)	0,4	0,8	0,8	-9,0

Pramen: Economic Survey of Europe, UN, Ženeva 1998

Maďarská recese trvala do roku 1993. K jejím rysům patřil menší akcent na stabilizační opatření na makroekonomické úrovni, která by snížila vnitřní i vnější nerovnováhu. Maďarsko se zaměřilo především na restrukturalizaci a ozdravení mikroekonomického sektoru. Tato orientace přinesla v dalších letech udržitelný růst HDP.

- **V polovině 90. let restrikce zpomalila růst**

Rok 1994 byl ve znamení vyvrcholení vnější nerovnováhy a zavedení stabilizačních balíčků. Deficit běžného účtu platební bilance dosáhl 9,4 % a rovněž veřejné rozpočty se blížily k hranici 9 % HDP.

Stabilizace, započatá v roce 1995, zahrnovala 9% devalvaci a změnu kurzového režimu na crawling peg², zavedení dovozní přírážky na neinvestiční statky a dohodu s odbory o snížení reálných mezd, které zvýšilo konkurenceschopnost maďarské pracovní síly. Nastolení vnější rovnováhy bez recese zvýšilo důvěru investorů v maďarskou ekonomiku a spolu s prodejem velkého množství veřejných statků přivedlo velký příliv přímých zahraničních investic.

V roce 1995 se důsledky fiskální a monetární restrikce projevily v negativním příspěvku domácí poptávky k růstu HDP. Stabilizační opatření zaměřená na zahraniční obchod se prosadila v podobě kladného příspěvku čistého exportu k tvorbě HDP. HDP v letech 1995 a 1996 vzrostl vlivem poklesu investic a domácí spotřeby jen o 1,5 a o 1,3 %.

Tab. č. 9 Základní makroekonomické ukazatele v % (1994-2003)

Ukazatel	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Reálný HDP, v %, r/r	2,9	1,5	1,3	4,6	4,9	4,2	5,2	3,8	3,3	3,1
Inflace (CPI), v %, r/r	19,1	28,5	23,6	18,3	14,3	10,0	9,8	9,2	5,3	5,2
Míra nezaměstnanosti	11,7	11,7	11,4	11,0	9,5	9,7	6,5	5,8	5,9	6,0
Veřejné rozpočty (% HDP)	-	-	-	-	-	-	-3,0	-5,2	-8,4	-5,6
BU plat. bilance (% HDP)	-9,4	-5,6	-3,7	-2,1	-4,8	-4,4	-2,9	-2,1	-4,0	-4,5

Pramen: Economic Outlook, OECD, June 2004

- **Stabilní růst HDP po roce 1996**

V expanzní fázi hospodářského cyklu let 1996-2003 bylo dosaženo vysokého průměrného růstu 4 % ročně. Z poptávkových komponent se na něm podílely především investice a vývoz. Podpurný vliv na dynamiku ekonomického výkonu měla

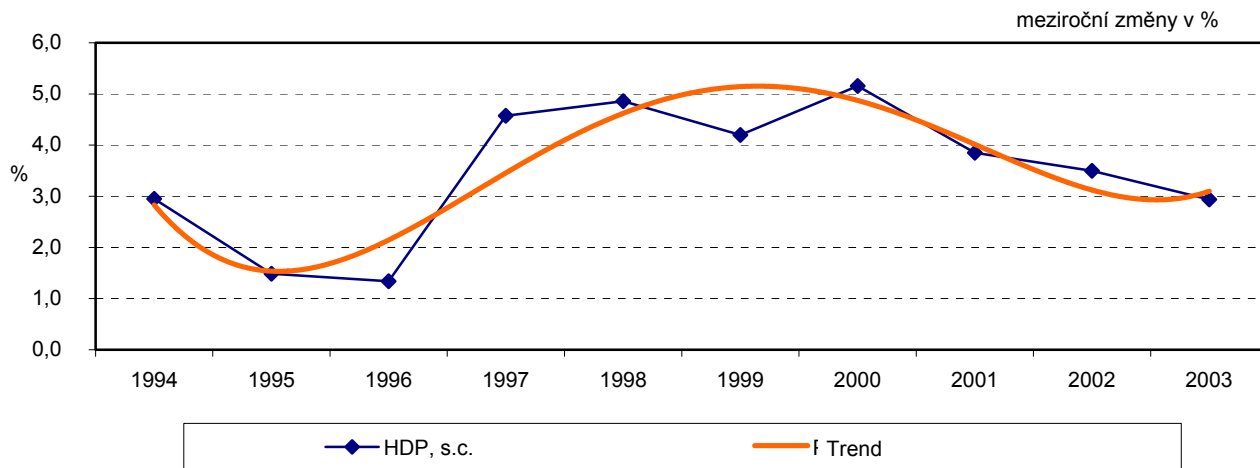
² Řízený pevný kurz s předem ohlašovanými devalvacemi podle pohybu reálného kurzu.

nejen průběžná depreciace měny, ale i pokles úrokových sazeb do jednociferných hodnot. Ekonomický růst byl doprovázen snížením míry nezaměstnanosti z 11 % v roce 1994 pod 6 % v roce 2003. Nepříznivý vývoj byl naopak generován u vnější nerovnováhy, kde deficit běžného účtu platební bilance v letech po roce 2000 docíloval úrovně nad 6 %. Obdobně nepříznivý vývoj je u vývoje veřejných financí, kde schodek má obdobnou dimenzi jako míra vnější nerovnováhy.

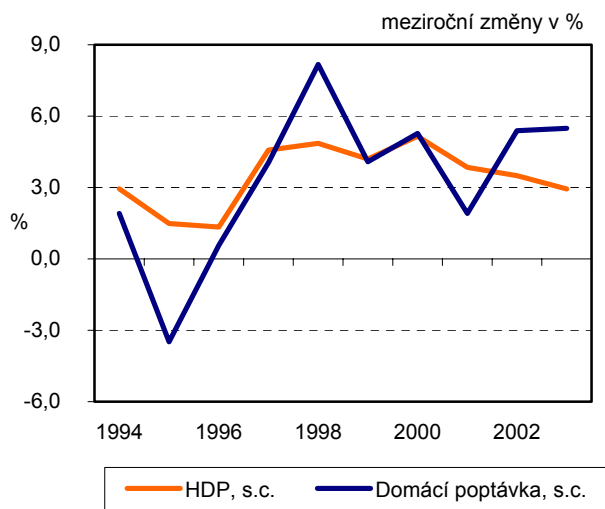
K hlavním rizikům makroekonomického vývoje patří růst schodku běžného účtu, nesoulad růstu produktivity a mezd, zesílení inflačních tlaků a pokles přímých zahraničních investic, jež by mohl mít dlouhodobý negativní vliv na potenciál nabídkové strany ekonomiky.

Graf č. 15 Reálný hrubý domácí produkt

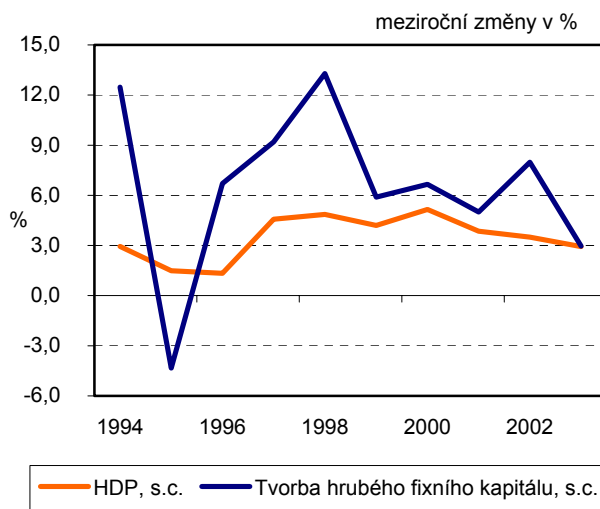
Pramen: Economic Outlook, OECD, June 2004

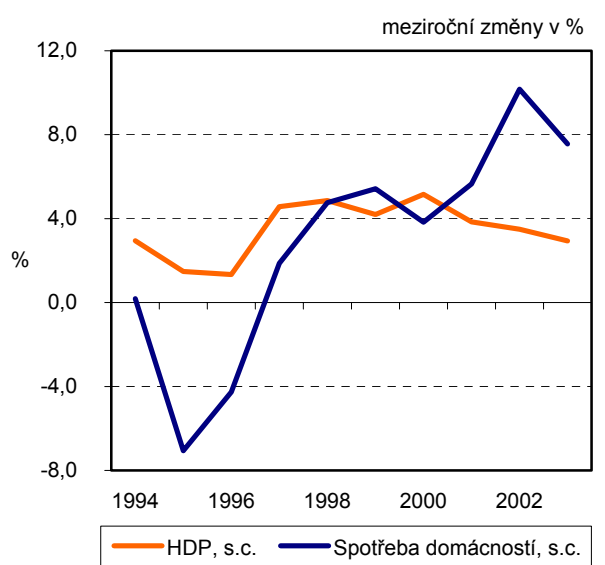
Graf č. 16 Domácí poptávka + HDP

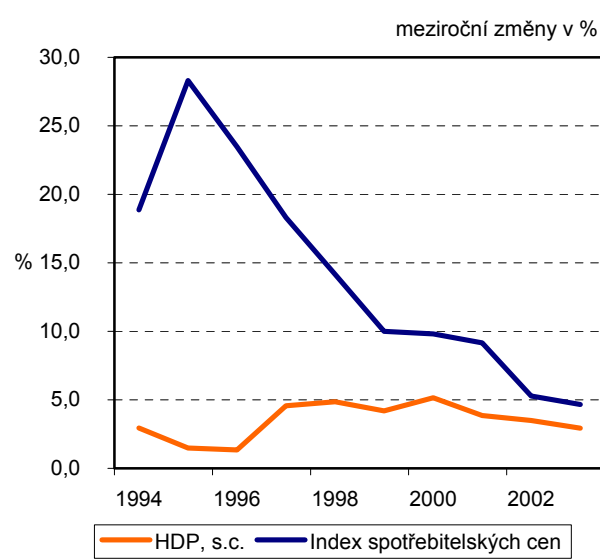
Graf č. 17 Investice + HDP

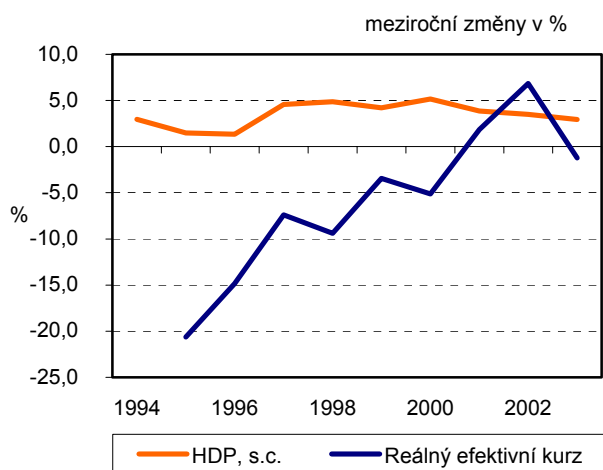
Graf č. 18 Spotřeba domácností + HDP

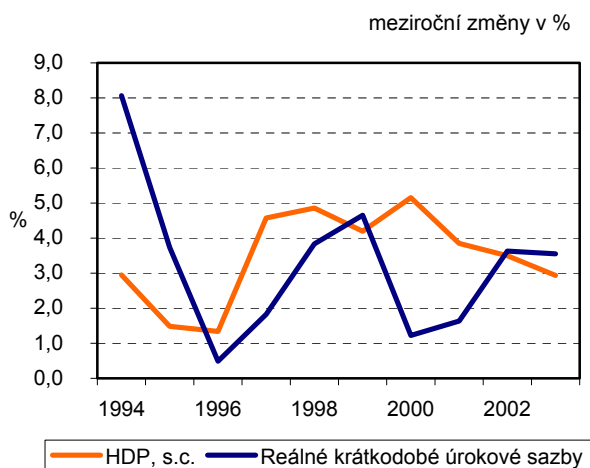
Graf č. 19 Inflace + HDP

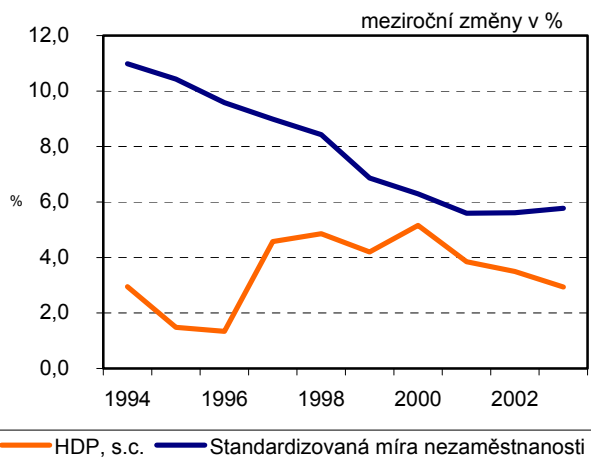
Graf č. 20 Reálný efektivní kurz + HDP

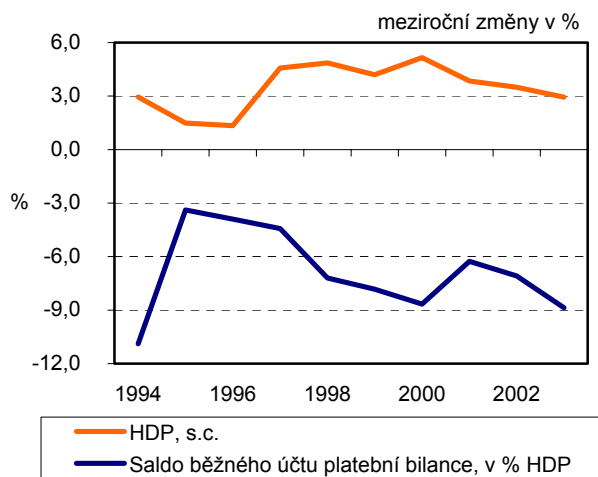
Graf č. 21 Úrokové sazby + HDP

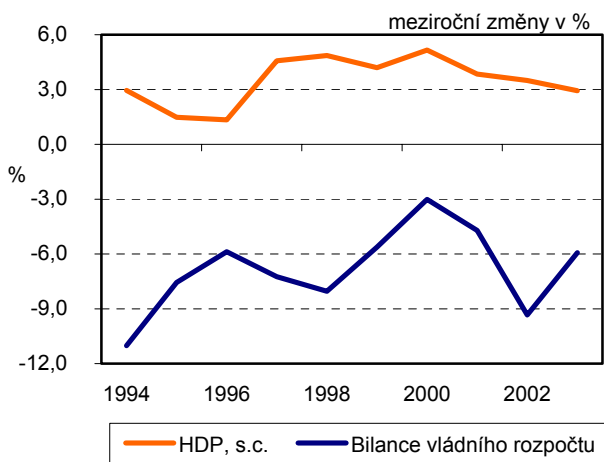
Graf č. 22 Nezaměstnanost + HDP

Graf č. 23 Saldo běžného účtu platební bilance (v % HDP) + HDP

Graf č. 24 Saldo veřejných financí + HDP

Graf č. 25 Dovoz, vývoz + HDP

